

HAJDUFÖLD

ELŐFIZETÉSI ÁR HELYBEN ÉS VIDÉKEN
 Egy hónapra 50 K Félévre 220 K
 Negyedévre 110 K Égész évre 440 K
EGYES PÉLDÁNY ÁRA: 2 KORONA

KERESZTYÉN POLITIKAI NAPILAP
 Megjelenik hétfő kivételével minden nap
 Főszerkesztő: Dr. Komlóssy Imre

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECZEN, PIACZ-UTCZA 59. SZÁM.
INTERURBAN TELEFON: 3-48 SZÁM.

Gaál Gaszton elfoglalta az elnöki széket Folytatják a vagyonsváltás tárgyalását

— A nemzetgyűlés mai ülése —

Budapest, augusztus 16. A nemzetgyűlés mai ülését 11 órakor nyitotta meg Gaál Gaszton elnök. Napirend előtt székfoglalójában köszönetét és hálóját fejezte ki a nemzetgyűlésnek azért a megtiszteltetésért, amellyel a nemzetgyűlés az elnöki székhöz juttatta, amelyek fényt és díszségeket a magyar nemzet legliválabb férfiai szereztek. Átérzi a megtiszteltetést lelke mélyéből, de ugyanugy a felelősség súlyát is, nemkülönben erőinek fogyatékosságát.

— Tisztában vagyok azzal, hogy a Ház megtisztelő bizalmára csak ezután fogok rászolgálni — mondta az elnök. — Egy kérés van és ez: legyenek elnézők gyengéseimmel szemben, mert ez az első időben kikerülhetetlen. Elsősorban hivatali elődjéhez fordul, kérvén annak tanácsát, támogatását. Nem az a lényeges, hogy az elnöknek mindig igaza legyen, hanem az, hogy az elnök és a Ház együttes működésének eredményeképpen az objektív igazság derüljön ki. Viták kérdésekben nem fog makacsul ragaszkodni a saját felfogásához, hanem gondolkodik a másik álláspontjának helyességéről és azután készségesen deferál. Ez azonban nem jelenti azt, hogy minden lényeges kérdésben pártok vagy egyének felfogása szerint nádszélként ingadozzék.

— **Alkotmányos felfogás tekintetében az 1920. I. és III. törvénycikk alapján parttalanul kívánja és fogja megvédeni a szőlőszabadságot, de mindannyiszor párttekineteken felülemelkedő szigorúsággal közbe lép, ha a Ház tekintélyét látja veszélyeztetve.** Az elnöki feladat fontosabbik részét abban látja, hogy a pártok között, mint a nemzet összessége és a kormány között kapcsolatot teremtsen. Hogy a nemzet életét megmentsük, földre kell tennünk minden pártoskodást és meg kell tennünk mindent a békés együttműködés lehetőségére. Minden cselekedetet ebből a szempontból fogok irányítani és kérem, hogy eme törekvésben a nemzetgyűlés összes tényezői bizalommal támogassanak. Kérem Isten kegyelmét és áldását közös feladatunk betöltésénél. (Lelkes éljenzés.)

Ezután áttérnek a vagyonsváltás tárgyalására.

Baldzs Viktor: Ez a törvényjavaslat legjobban a kisgazdákat sújtja, mert nekik a legcsekélyebb engedményeket sem tartalmazza. Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint az ingatlanvagyonsváltásánál a kisgazdáknak 3 kataszteri holdig terjedő területe mentesítetik az adó alól; a hadirokkantak és árvák 10 holdig terjedő földje felerészben engedményt kap és a kataszteri összeírásakor a bizottság minden községbe szálljon ki és tárgyaljon a kisgazdákkal, ha arra szükség van. A törvényjavaslatot általánosságban elfogadja.

Sundor Pál: A mai napig a legnagyobb kitartással támogattam a pénzügyminiszter pénzügyi politikáját. Hogy a pénzügyminiszter politikája eddig sikertelen volt, az mellékkörülményekkel magyarázható. Mindenesetre legnagyobb elismerésünket fejezhetjük ki a pénzügyminiszter uralmában, mert ő volt az egyedüli, aki teljesen kidolgozott tervvel állott a nemzetgyűlés elé és azt az utat, amelyet kezdetben megjelölt, ma is betartja.

— A pénzügyminiszter politikája a valuta javítása felé hajlott. A korona esésével az adóalanyok nagyon visszacsúsztak, ugyancsak a valuta romlásával nagy veszteségeket tapasztalhatunk az iparban és kereskedelemben egyaránt. A valuta romlását igen sok tényező idézte elő. Ott van a budget benyújtása, a békeszerződés elfogadása, a kivitelemmel a célsszerű kivitelek megállításra, továbbá a királykérdés, amely a külföld bizalmát megrendítette.

Ezután rámutat az adózásra. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy az adózókkal szemben elment a lehetőség legvégső határáig. A valuta ingadozása lehetetlenné teszi az ipar fejlesztését. Igen nagy veszteséget jelent a valuta ingadozása a kereskedelemben is s ha ez tovább így tart, kereskedelmünk pusztul belé. Érttem, hogy a pénzügyminiszter korlátozásokat kíván az export és import terén olyan árukra, amelyek luxuscélokra szolgálnak, de nem értem, hogy az export és import miért bozolyítható le a hatóság egyes közegei által.

— Amíg nem térünk át a teljes szabadforgalomra, addig nem állíthatjuk helyre gazdasági életünket. Egy nagy veszély fenyeget bennünket s ez a jövőéleti bizottság. Remélem, hogy a nyugati hatalmak befogadják látni szomorú helyzetünket és nem fognak olyan szigorúan eljárni velünk szemben, mint Németországgal. Be fogják látni, hogy Magyarország bűnhődött a legjobban annak ellenére, hogy legártatlanabb a világháború felidézésében. A javaslatot nem fogadja el.

Ezután az elnök 10 perc szünetet rendelt el. Szünet után Szijf Bálint szólott a javaslatához. Hangoztatja, hogy Teleki annak idején kijelentette, hogy a kölcsönpapirokat nem vonják az adó alá és most mégis 20%-ot vetnek

rá vagyonsváltás gyanánt. Kéri a pénzügyminisztert, hogy a vagyonsváltásnál a kölcsönpapirokat is fogadják el. A vagyonsváltás törvényjavaslata a szükséglet eredménye, de ha ebből a váltásból befolyt pénzt úgy használják fel, hogy a deficitet egyenlítik ki vele, a javaslat célját nem fogja szolgálni.

A pénzügyminisztert takarékosagra inti. Ez a törvényjavaslat már a 32-ik s ezzel az ország teherviselőképességének legvégső határát érte el, s ha ez sem volna elég a szükséglet fedezésére, akkor szerinte minden tönkremegy. A javaslatot elfogadja.

Szilágyi Lajos a javaslatot még általánosságban sem fogadja el, mert a pénzügyminiszter politikája iránt bizalmatlan. — Nem látja a javaslatban az egyenlő, arányos teherviselés elosztását és nem találja fel a minden téren való progressziót. A földbirtoknál nagyon alacsonynak tartja a létminimum megállapítását; a váltás részleteinél a nagyvagyonnál kevesnek, kis vagyonnál pedig soknak. Súlyos igazságtalanságnak tartja, hogy a hadikölcsönt csak felénél veszik tekintetbe. A frontszolgálatnál a Károly-csapatkeresetet kellene alapul venni.

— Ez a törvényjavaslat későn érkezett. Már elkésztett a földbirtokreform is, mert közigazgatásunk válságképessége megszűnt és pénzünk sincs. Nagyatádi Szabónak amikor látta, hogy nem képes a kormány a földbirtokreformot megvalósítani, amikor látta, hogy elgáncsolják, ki kellett volna lépnie pártjából és ellenzékebe menni. A jelen törvényjavaslat csak szaporítani fogja az ország terheit, ezért nem fogadja el.

Kuna P. András a nagybirtokok nagyobb megadóztatását és az arányos teherviselést kívánja. A törvényjavaslatot elfogadja.

Elnök ezután napirendi javaslatot tett és az ülést délután 3 órakor berekesztette.

A miniszterelnök Nyugatmagyarország elvesztéséről

Miért követelik tőlünk Nyugatmagyarországot? - Miért nem tudtuk a kérdést előnyünkre megoldani? - Mi a teendőnk? - Ausztriával szemben a retorzió fegyveréhez nyulunk -

Vass József vallás- és közoktatásügyi miniszter hétfőn délelőtt tartotta nemzetgyűlési képviselői beszámoló beszédjét Vasvároton, ahol gróf Bethlen István miniszterelnök is megjelent s ez alkalommal a legaktuálisabb kérdésekről s ezek között is Nyugatmagyarország sorsáról a következőket mondotta:

— A jogrend megteremtésének útján sokat értünk el, de engedjék meg, hogy itt az ország színe előtt kimondhassam, hogy nincs meg az országban azon egységes erő, egészséges közszellem, amelyre szükségünk van, hogy ha mindent el akarunk érni. Az országban ma is még jelszavak után indulnak, néha-néha talán frázisok után. Rá kell mutatnom arra, hogy a nemzetgyűlésen is gyakran másodrendű kérdésekkel foglalják el az időt. Itt van az ideje, hogy ez az állapot megszűnjék. Három kérdésre akarok itt feleletet adni: miért követelik tőlünk Nyugatmagyarországot, miért nem tudtuk a nyugatmagyarországi kérdést előnyünkre megoldani s milyen konzekvenciákat kell levonni, ha ezek a kérdések kárunkra lesznek megoldva.

Amikor 1918. novemberében a belgrádi fegyverszünetet megkötötték, akkor egy komissió jelent meg, melyet az antant államok tudósai állítottak össze és amely ide jött, hogy

ezen kérdést megoldja. Itt Budapesten kiszabták a románoknak, szerbeknek, cseheknek a magukét és kutatásaik közepett észrevették, hogy Nyugatmagyarországon egy területen lakosság többsége nem magyar, hanem német nyelvű. Rájuk nézve ez felfedezés volt, mi azonban ezt már ezer éve tudjuk, ezer éve éltünk velük jóindulatban, magyar hazafias érzésben és amikor ezt észrevették, elhatározták, hogy ezt a területet is elcsatolják.

— Csak azt nem tudták, hogy kinek adják, azonban rögtön jelentkeztek a csehek, románok és szerbek és kijelentették, hogy ez a terület nekik kell, mert horvátok és tótok is laknak rajta. De a nagyhatalmak mégis azt találták, hogy ezt megtenni nem lehet, mert a horvátok és tótok olyan kisebbségben laktak ezen a területen és annyira magyar érzésűek, hogy ezek kedvéért ezt a területet nem lehet elcsatolni. De hát akkor miért csatolták el? Van-e objektív ok arra, hogy ez a terület ma ne tartozzék Magyarországhoz?

— Mászt gondoltak. Ausztria, amelynek adták, sokkal jobban megél nélküle, mint vele, mert ez a terület azt a hiányt, melyben Ausztria szenved, csak fokozni alkalmas. Ez a terület nem termel eleget a maga részére és arra van kényszerítve, hogy a magyar vidék lássa

ezőbb években. Ez tehát nem lehet ok a területnek. Igaz, hogy ennek a területnek nagy részben német anyanyelvű, de ott vannak magyarok és horvátok is. Ott vannak ezer év óta egyetlenegy szót is, az a német nyelvű lakosság Magyarországon kívánkozna? Én úgy tudom, hogy kívánkozna el, senki illyesmire még a törvényben sem emlékezhet. Tehát ez sem lehet ok, amely tőlünk ezt a területet elcsatolná. Különben is a magyar kormány a területéről kijelentette, hogy nemzetiségi szempontból e területnek sem lehet panaszja.

Mi tehát a valódi indok? Erre kötelességem tartom választ adni. El akarják csatolni ezt a területet azért, mert abban abból a célból, hogy Ausztriától több vehessenek el, magyar területtel akarják megfizetni Ausztriát azért, mert szomszédunk tudtak megelégedni a saját fajrokonos területekkel és Németausztriától a lakta vidékeket vették el.

Ausztria és Magyarország felbomlása a birodalom felbomlott, megmaradt a sziv: a magyar medence és Ausztriában a német alpesi tartomány. Ezek voltak a birodalom igazi erőforrásai és erre volt szükségünk, hogy ez a két erőforrás soha többé egymással barátságot ne köt, mert közjogi kapcsolatokat mi sem kötöttünk. A közjogi kapcsolatból elégünk volt. Az évek keresztléni nem voltak képesek a barátságunkat elérni. Most egy forradalom következtében folytán a függetlenségünk megsemmisült és ha egyszer ez már megsemmisült szabad többé feladni. Tehát nem közjogi kapcsolatokról van szó, hanem arról, hogy a magyar tudatában barátságot és szomszédos barátságot kötöttünk. Ezt kellett tehát közénk kötni, hogy soha többé köztünk barátság ne legyen; mert ha létesülne, akkor ismét az az erő, amely szembe szállana az érdekeinkkel.

Ezért vertek éket közénk s kérdelek, hogy miért nem tudtuk megakadályozni, hogy ne történjék és miért nem tudtuk a ma- gyarára fordítani a dolgot? Így általános kérdéssel szembeszállani. Sokan a külügyi minisztert azzal vádolják, hogy nem tudta megakadályozni ezt a kedvezőtlen döntést. Ezt vissza kell utasítani. Nézzünk körül Európában, mit látunk? Mindenütt mindenütt körülöttünk. Ez az a győztes szövetség a győzők szövetsége, szemben semmiféle diplomáciai ügyekkel. Mi a magunk részéről mindezt megakadályoztuk. Nyugatmagyarország érdekében meggyőztük az antantot igazán meggyőztük felvilágosító munkánkat folytatni a párisi békekonferencián, hogy fogjuk meg akkor is, ha időközben megváltoztatták volna; tehát nem külön-külön döntött, hogy véglegesen döntöttek a kérdés felett.

Meggyőztük Ausztriával is, hogy a nagyhatalmaknál és a kishatalmaknál keressük igazunkat. Sajnos, a terület sem sem vezetett sikerhez: nem a területet javaslatunkat. Erre tovább mentünk a határkiigazítást ígértünk. Ezt sem teljesítették. Végre eljutottunk azon lépéshez, hogy tovább nem mehetünk: kénytelenek vagyunk ajánlatot tenni, amelyben javasoltuk a magyaros területek megosztását. Az osztrák kormány a maga részéről ezt a javaslatunkat elfogadhatónak jelezte, tegnapi nap Ausztriai parlament külügyi bizottsága a javaslatunkat is visszautasította, igaz, a javaslat között, hogy ha majd ezen területet megosztják, akkor majd hajlandók lesznek megfizetni. Csak hogy ha Ausztria eddig nem hajlandó erre, amíg ezen kérdés felett nem lesz egyetemes döntés, akkor ezen kijelentést a területéről nem tarthatjuk komolynak.

Mi a magunk részéről becsületesen megígértük, tovább egy lépést sem tehetünk. Ezentúl érdekeink kötelességszerűen szemellett mondjuk ki és vegye Ausztria tudni, hogy ha baráti jobbnak visszautasítottuk tudni fogjuk hazánkban szemben állni a területtel. Kénytelenek leszünk a területtel szemellett tartásával eljárni és a területtel szemben, ahol a jog a mi oldalunkon

van, ha azt nem respektálják, még a retorzió eszközeivel is élni. Ennek dacára, hogy történelmünk legszomorubb időpontját éljük, én mégis egy biztató reménysugarat látok országunk jövőjének egén. A nagyhatalmak Európa közepén kulturában fejletlenebb kisnemzeteknek diktaturáját állították fel, de ezen diktatura, — mint minden diktatura, — nem tarthatja magát sokáig. El fog jönni az az

idő, amikor a nemzetközi viszonyok egymásra tornyosuló felhőiből újra az igazság napja fog feltűnni és újból felvirrad a magyar igazság. Addig csak egy kötelességünk van: szilárdan kitartani a magyar álláspont mellett, megvárni azt az időt, mely megéri számunkra a győzelmet. A munka, a becsület és a hazaszeretet utja az az ut, amely jövevény kialakulásához vezet.

Ausztria ragaszkodik Nyugatmagyarország átadásához

Csak az átadás után hajlandó tárgyalni
-- A lakosság ellenállásra készül a bevonuló osztrákokkal szemben --

Bécs augusztus 16. Schober szövetségi kancellár közölte a külügyi bizottsággal a magyar kormány nemrégiben érkezett javaslatát, amelyek a határ olyan mértékű szabályozására irányulnak, hogy a békeszerződés értelmében Ausztriához csatolandó területnek kb. egynegyede a magyaroknak maradjon. Ezt a javaslatot mind a három párt elvetette, azonban valamennyi párt szónokainak beszédéből kifejezésre jutott az a törekvés, hogy Magyarországgal modus vivendire jussanak és a jövőben megtartandó tárgyalások után eloszlássák azt az ellenszenves hangulatot, amely esetleg Nyugatmagyarország átadása miatt a két ország között támadna. E célból a következőket javasolják:

Nyugatmagyarország átadásának augusztus 27-ig teljes mértékben meg kell történnie. Az osztrák kormányt felhatalmazták, hogy a magyar kormány javaslatára ellenjavaslattal válaszoljon, amely azonban ne csak a határ szabályozására terjedjen ki, hanem mindazokra a kérdésekre, amelyek a két ország békés szomszédos viszonyaira vonatkoznak. Az esetleges határszabályozás mértékét ezeken a tárgyalásokon csak a többi kérdés egész komplexumával összefüggésben lehetne megállapítani.

Ezzel kapcsolatban a szociáldemokratákhoz közel álló „Morgen“ a következőket jegyzi meg: Az a híresztelés, mintha a szociáldemokraták a soproni munkásokra való tekintettel azt a közlést tették volna, hogy Magyarország

kívánságait fogadják el véglegesen, téves és csak arra alkalmas, hogy a magyarokban mohóságot ébresszen. Erről természetesen semmiféle szó nincsen. Ha a magyarok ilyen illúzióknak adják át most magukat, akkor kiábrándulás vár rájuk.

Sopron, aug. 16. Schober dr. deklarációja, amely vasárnap reggel vált ismeretessé, teljesen deprimálta a lakosságnak azt a részét is, amely többé-kevésbé az elszakadás mellett foglalt állást; mert a legelfogultabb osztrákbarát is tisztán látja, hogy Ausztria célja a rég áhitott „Burgenland“ mennél gyorsabb és mennél alaposabb kizsákmányolása.

A vidéki német és horvát lakosság nyíltan hangoztatja, hogy a bevonuló osztrák közegeknek erőszakkal ellentáll és hogy ezt a fenyegetést az osztrák katonaság is komolyan veszi, bizonyítja az a gyűlés, amelyet vasárnap Bécsújhelyen a katonaság tartott, amelyen határozati javaslatként fogadták el, hogy nem hajlandók zsold fejében vásárra vinni a bőrüket.

A soproni lakosság elkeseredése főleg Bleyer Jakab és Scholl Gusztáv magyar nemzetgyűlési képviselők és Zombor Géza nemzetiségi államtitkár ellen irányul, akiket elsősorban tesznek felelőssé azért, hogy a békés meg egyezés nem jöhetett létre. Mindhármójukat valóságos társadalmi bojkott alá helyezték és ismételten meg is fenyegették. A város külső képe egyébként egészen nyugodt. Davy osztrák miniszter ma reggel Sopronba érkezett.

Jubiláris közgyűlés

Az „Alsószabolcs—hajduvidéki református egyházmegyei tanító-egyesület“ augusztus hó 26-án d. e. 9 órakor Debrecenben, a vármegye-ház dísztermében, 50 éves fennállása alkalmából közgyűlést tart. A gyűlést megelőzőleg reggel 8 órakor ugyanott a kisteremben a közgyűlés előkészítése céljából választmányi gyűlés lesz.

A közgyűlés tárgyai: 1. Ima. Tartja: Szabó Antal esperes. 2. Megnyitó. Tartja: Dobó Sándor h. elnök. 3. Titkári és pénztári jelentés. Tartja: Jámor Kálmán titkár. 4. Emlékbeszéd elesett hőseinkről. Tartja: Rácz Imre hajdunánási tanító. 5. Értekezés: „Mit tehet a népiskola a haza integritása eszméjének ápolása érdekében?“ című tételről. Tartja: Pongor László Hajduböszörménybe beosztott áll. ig. tanító. 6. Indítványok. (Közgyűlés előtt 5 nappal 3 tag aláírásával elnökhöz benyújtandók.) Vál. javaslatok. 7. Tisztújítás.

A népisk. szervezet 148. §-a kötelezővé teszi az egyházaknak a gyűlésre menő tanítók részére a napidíj és utiköltség megfizetését. Ez a 9700—920. M. E. rendelet értelmében a fizetési osztályoknak megfelelő lehet. Nt. Esperes Ur e tekintetben, még a gyűlés előtt, intézkedést jelzett. Az remélhetőleg az egyházm. gyűlés tagjai által élvezett 100 K napidíjban lesz megállapítva.

Megszűnt a villamos alkalmazottak sztrájkja

Mint megirtuk, a helyi vasut alkalmazottai fizetésük feljavítása érdekében már néhány hete tárgyalásokat kezdtek a villamos társaság igazgatóságával. Ugy volt, hogy a múlt hét szombatjára megkapják az ígért választ, azonban mivel ez nem történt meg, az elkeseredés annyira tetőfokra hágott, hogy szombat reggel sztrájkba léptek.

Szombat és vasárnap egész nap szünetelt a forgalom.

Hétfő délutánra azonban a sztrájk megtört. Ugyanis a hajdumegyei diákszövetség egynehány tagja jelentkezett a vasutársaság igazgatójánál, azzal, hogy mindaddig, míg a sztrájk tart, hajlandók a szolgálatot ellátni. Az igazgató azonnal intézkedett, hogy az ifjak megfelelő kiképzést nyerjenek, úgy hogy mire az délután 5 órára megtörtént, meg is indították a villamosokat. Erre a villamos alkalmazottak közül többen nyomban jelentkeztek szolgálatra.

Májerszky Mihály igazgató felszólítást intézett a sztrájkolókhöz, hogy kedden reggel 9 óráig mindenki álljon be a szolgálatba, mert a vonakodók felmondás nélkül azonnal elbocsátatnak a társaság kötelékéből.

Ennek a felszólításnak meg is lett az eredménye: a sztrájkot abbahagyták, a munkát ismét megkezdték s most már a munkások, miután az igazgatóság kívánságának eleget tettek, várják bérjavítási kívánságuk igazságos és méltányos, sürgős elintézését. Ez ügygel kapcsolatosan felkértük lapunkat az alábbi nyilatkozatok közétételére:

Nyílt-tér*) Nyilatkozat

A tegnapi villamos sztrájkotöréssel kapcsolatban némelyek azt a hírt terjesztették, hogy a sztrájkotörést az EME rendezte. Ezzel szemben ki kell jelentenünk, hogy az EME olyan alávalóságra, mely tisztességes magyar emberek szájából a kenyeret kiveszi, nem kapható. A sztrájkotörést a pesti zsidó vasúti direktorok nagyobb örömeire beugratott és a helyzettől tájékozatlan ifjak követték el.

Nyilatkozat

Tekintettel arra, hogy a villamosvasúti alkalmazottak bérmozgalmi törekvésének letörését a debreceni egyetemi ifjúsággal több oldalról vonatkozásba hozták, a Debreceni Egyetemi Kör Vezetősége kinyilatkoztatja, hogy az egész bérmozgalmi akcióba semmi tekintetben be nem folyt s különben sem foglal álláspontot a tulajdonképeni hivatásán kívül eső ügyekben.

Az Egyetemi Kör vezetősége.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerkesztőség.

Károlyit a szerbek és kommunisták elnökké választották

Pécsett jelenleg mintegy 2000 szökevény tartózkodik. A szerbek naponta tüntetnek a magyar nemzeti hadsereg bevonulása ellen, gyűléseket tartanak a magyarok ellen. Ezek az elemek vasárnap délelőtt nagygyűlést rendeztek, de azon az emigránsokon és megfizetett kommunistákon kívül senki sem volt jelen. A gyűlés szerb asszisztenciával folyt le. Több kommunista izgató beszéde után dr. Doktor Sándor orvos határozati javaslatot terjesztett elő a Magyar-Szerb Baranyai Népköztársaság megalapításáról. A csöcselék a puccs-szerűen megalkotott határozati javaslatot elfogadta és elnökké Károlyi Mihályt választotta. (?)

Kaposvár, augusztus 16. (MTI.) A vasárnap Pécsett megtartott tüntető gyűlés, mint arról megbízható hírek beszámolnak, korántsem tekinthető az egész munkásság, különösen a szervezett munkásság gyértelmű és határozott fellépésének.

Pécs, aug. 16. (MTI.) A „Neues 8 Uhr Blatt” azt írja, hogy a pécsi jugoszláv hatóságok a radikális kommunisták aknamunkáját nemcsak türik, hanem támogatják is. Így lett Pécs a magyarellenes kommunista propaganda középpontja.

Grac, aug. 16. (MTI.) Baranyamegyében a jugoszláv kormány protektorátusa alatt önálló köztársaságot kiáltottak ki. A pécsi bányász munkások el vannak tökéve, hogy tönkre teszik a bányákat, ha a megye magyar uralom alá került. A jugoszláv kormány azon az állásponton van, hogy a trianoni békeszerződés teljes határozmányait feltétlenül meg kell tartani és hogy Magyarországnak előbb minden más területet ki kell üríteni, mielőtt a baranyai területet felszabadítanák. Belgrádban a legközelebbi napokban várják gróf Károlyi Mihályt, aki támogatja a baranyai mozgalmat.

Hatalmas tűz a műjéggyár telepén

Két fiatal ember és öt ló a lángok martaléka lett

Hétfőről keddre virradó éjszaka borzalmas tűz pusztított az Erzsébet-utcai műjéggyár telepén, mely méreteiben és áldozataiban a város közelmúlt tüzeseteinek jóval fölülte áll.

Ez éjszaka munkatársunk épen a razziázó rendőrséggel cirkált az Erzsébet-utca nádfelelos házai között. Már 12 óra után járt az idő, amikor a razziát vezető Papp Lajos rendőrfogalmazó éles füttyjelzésre lett figyelmes. Kevésel ezután az Erzsébet- és Hunyadi-utca sarkánál már lehetett látni az Erzsébet-utca elején felcsapódó hatalmas lángnyelveket. A razziázó bizottság azonnal a tüzeset színhelyére sietett, ahol már az egész műjéggyár telepe lángban állott.

A tüzet Hammel Jenő debreceni lakos vette észre, aki egy arra haladó hadnagynak szólott, mire ez sipjelzéseket adott az Erzsébet-utcai rendőrszemnek, aki nyomban telefonált a tűzoltóságért. Azonban már késő volt. Az egész műjéggyár telepe lángban állott s a tűz átcsapott a szomszédos házak tetéjére is. A tűz következtében iszonyatos pánik támadt a jéggyár lakóházainak lakosai között. Agyonra rémült asszonyok és hiányosan öltözött férfiak szaladgáltak fejeszetten. Mindenki mentette a magát és egyszerűen betelt a széles utca menekülő emberek holmijaival.

Szívet facsaró jelenetek sorozatai következtek. A lángbaborult istálló, melynek padlása színültig szénával volt tele, zsindeletével együtt lángban állott és amikor már minden perében leszakadhatott a tető, az istállóba bekötött lovak iszonyatos rémült nyerítése vegyült bele a tetőtűz ropogásába. Míg két kocsis gyerek jajgatása elcsendesedett, mivel azok már a lángokban lelték halálukat.

Eközben megérkeztek a tűzoltók Biró Antal segédtsízt vezetésével és nyomban hozzáláttak a tűz oltásához, mely nagyon nenezen ment. Az eközben megérkezett razziázó rendőrség, Papp Lajos rendőrfogalmazó és csoportja ügyelt a rendre, utóbb pedig a laktanyából kivonult Schröder Antal százados, helyőrség ügyeleti tiszt példás rendet teremtett a megérkező Roncsik Jenő rendőrkapitány rendőreivel. A tüzesetnél mindvégig jelen volt Sággy Lajos rendőrfőkapitány, aki ellenőrizte a segédkező rendőrséget és telefonált a vízművekhez is, hogy nyomban működésbe hozzák a vízvezetékot, melynek nyomása a tűzoltóság megérkeztekor pompás volt. A tűzoltóság 2 sugárcsővel árasztotta a vizet az égő lángtengerre és minden igyekezet csak oda összpontosult, hogy a tűz tovább terjedése akadályoztassék meg s ez sikerült is.

A tüzeset szívfacsaró jeleneteihez tartozik az is, amikor egy cigány, aki a jéggyár égő lakásában lakott, az égő házban felejtette hegedűjét, mely a tűz martalékává lett. Ott sopánkodott az istenadta folyton:

— Á hángserem, á hángserem — kiabálta, de hasztalan, a hegedű bizony bent égett.

Közben mindjobban elfojtódott a tűz, azonban az égő épületek porig égtek. Végre

is hajnali fél 3 órára derék tűzoltóinknak sikerült a tüzet teljesen eloltani, amikor is hozzá láttak a romok eltakarításához.

A kivonult tűzoltóság nyomban hozzáláttott a tűzvizsgálat megejtéséhez, melynek során kiderült, hogy a tűz egy cigarettá végtől származott.

Ugyanis a jéggyár istállójában volt három kocsis legény: Buru László, Kis Bálint, Bucsó Gyula, míg a padláson heverték Hüse Imre és Bucsó József. Amint a tűz keletkezett, Kis Bálint nyomban a padlásra rohant Bucsó és Hüse Imre kiszabadítására. Azonban csak Hüsét tudta megmenteni, mert amikor Bucsót akarta lehozni, a lángoló padláson rekedtek és ott lelték halálukat.

A tűz roncsait, derék tűzoltóságunk a kora reggeli órákban eltakarította, miután bevonult. A rendőrség pedig még folytatja a vizsgálatot. A kár jelentékeny és annak nagyságát most még hozzávetőleg sem lehet megállapítani.

Meghalt a szerb király

Belgrád, aug. 16. (Belgrádi Sajtó Iroda.) Péter király ma délután fél 6 órakor meghalt.

NAPI HIREK

— Személyi hír. Miskolc Lajos főispán tegnap délelőtt kiutazott álmódi birtokára, honnan csak hétfőn reggel tér vissza Debrecenbe.

— Vasárnapi munkaszünet korlátozása. A kereskedelmi és iparkamara ezton is közli érdekeltségével, hogy a kereskedelemügyi m. kir. miniszter megengedte, hogy a folyó évi augusztus hó 21-ére eső vasárnapon mindenümmé kereskedelmi és ipari árusítás az ország egész területén reggel 7 órától delelő 10 óráig akadálytalanul gyakoroltassék. A borbély- és fodrásziparban folyó évnek Szent István-napján, valamint augusztus hó 21-ére eső vasárnapján az ipari munka déli 12 óráig végezhető. Ez a rendelkezés nem akadályozza a színházakban vagy más hasonló előadások alkalmából az üzleti helyiségen kívül végzett munkát. A vasárnapi és Szent István-napi munkaszünetre vonatkozó rendelkezések egyebekben érvényben maradnak.

— Segély a sportegyesületeknek. Mint ismeretes, az Országos Testnevelési Tanács a várostól kimutatást kért leendő segélyezés végett a helybeli sport egyesületekről és azok vagyonai viszonyairól. Most az Országos Testnevelési Tanács leiratban arról értesítette a városi tanácsot, hogy a felterjesztett segélyező sport egyesületek lajstromából a DEAC-ot, a DVSC-t, a DMTK-t és a DTE-t törölte, míg a DKASE, a Ker. Ifjak SE, valamint a DMTE és az Erdélyi menekült SE részére 5000-5000 korona segélyt folyósít.

— Hadiözvegyek figyelmébe! Fiatal hadiözvegyek vagy felnőtt hadiárvaik moziba jegyszédőnek sürősen kerestetnek. „Hadrőa” Szent Anna-utca 12. sz.

— A jog- és pénzügyi bizottság ülése. Debrecen város jog- és pénzügyi bizottsága ma. szerdán délután a városháza tanácstermében ülést tart. A tárgysorozaton több fontos városi ügyek mellett a városi tanács a hortobágyi halastavakat tápláló főcsatorna ügyében tett tanácsi előterjesztés szerepel.

— Tájékoztató a máriapécsei zarándoklatra. F. hó 20-án reggel 4 órakor minden jelentkező a nagyállomáson legyen; akik a jegy árát befizették, azok részére jegyet váltunk. A személyzeti jeggyel bírók a jegyről maguk gongoskodnak. Ebédre ki-ki gondoskodik, de 45 K-ért megrendelhető. Akik tehát ebédelni akarnak, f. hó 17-ig jelentsék be az Otthonban Piac-u. 68. A kitett ivre írják fel nevüket. A férfi zarándoklatot Pálffy Béla apát vezeti, ki a kegyhelyen szt. misét mond. Közös szt. áldozás. A szt. beszédet P. Maxim Athanáz monostorfőnök tartja. Fél 3-kor istentisztelet, utána eucharistikus értekezlet, a megnyitót P. Maxim, a záróbeszédet Pálffy Béla apát tartja. Az ivtartók f. hó 17-én este fél 8-kor jelenjenek meg az Otthonban.

— Katonazene. Ma, szerdán este a vonós zenekar a katonai zenealap javára a Bika kávéházban nagy hangversenyt tart.

— A vízművek felülvizsgálása. A népjóléti miniszter legutóbb Debrecen város vízműveinek felülvizsgálatát rendelte el. A rendelet értelmében a felülvizsgálat megejtése céljából a miniszter kiküldöttei dr. Roxer János főorvos egészségügyi főfelügyelő, valamint Czárán Péter műszaki tanácsos a mai nap folyamán Debrecenbe érkeznek.

Bakoss Tibor távozása

Bakoss Tibor festőművész, a debreceni művészi élet egyik legkiválóbb tényezője távozó félben van. Tanári állásából nyugdíjba vonulva, debreceni házat eladva, új letelepülési fészket a festői fekvésű Szentendrán választotta. Az anyagi kötelekkeit tehát elszakadtak, csak a kedves emlékek szála még ide, melyek eltéphetetlenek: az együttérző jó barátok csoportja az egyik, a másik az ő debreceni muzsája, aki őt folyton csalogatta erdőre, mezőre és szép kertes udvarokra, melyeknek minden bokra, fűszála és röge magyar zamatu festői hangulattal van telve s amelyek messze földön ismertté váltak hangulatos, művészi becsü képei révén.

Távozása alkalmával a közönségtől ünnepléses kiállítás keretében óhaját elbucsuzni, hogy utolsó alkalmat adjon művei megismerésére. A tárlat holnap 18-án, csütörtökön nyílik meg saját műtermében: Thaly Kálmán-utca 11. szám alatt. Nyitva van naponként d. e. 10 órától 1-ig.

— Árverés a városi földekre. Tegnap délelőtt 9 órakor tartották meg a városi földek bérbeadására a várositanács által meghirdetett haszonbérleti árveréseket. Az árverés iránt igen élénk érdeklődés nyilvánult egy annyira, hogy szaladtak is azok bérei felfelé.

Elsőnek a Papier-féle 3850 holdas birtok bérbeadására árvereltek. Ezen bérlet kétféle alternatíva szerint került árverés alá. Az első szerint 3 évre bérösszeg míg a másik szerint 12 évre takarmány ellenében. Az első alternatíva szerint a kikiáltási ár évi 244.250 korona volt. Több árverelő közül legelőbbet ígért Leiter Ferenc 752000 korona bérösszeget. A második alternatíva szerint legelőbbet ígért Gecse János 1 hold után 76 kilogramm terményt.

Ezután a Kaetkovics Iván-féle kender áztató majorsági föld bérbeadására árvereltek. Itt az árverés 5 évi bérletidőre évi 35 ezer korona kikiáltási ár ellenében történt. Az árverelőik közül legelőbbet ígért Klein Béla 60 ezer korona évi bérösszeget.

Majd a Kónyai-féle kincseshegy 24 hold 692 négyszögölnyi legelő került árverés alá. Itt legelőbbet ígért Hitter Milán birtokos 7260 korona bérösszeget.

Az árverésen Dr. Tatay Zoltán tb. tanácsnok elnökölt. Megjelentek Magoss György tiszti főügyész, Ary Lajos h. főszámvéző, Gyarmathy István, Ekly József és Polgáry István bizottsági tagok, valamint Buchvan Lajos gazdasági főfelügyelő.

Razzia. Az államrendőrség hétfőn éjszaka az egész város területére kiterjedő razzia tartott. A razzia magá **Sághy Lajos** rendőrfőkapitány ellenőrizte. A közrend a razzia eredménye folytán példásnak bizonyult. Az egész razzia alatt nagy csendesség uralkodott és alig egypár előállításon kívül különösebb dolog nem történt.

Tanítványaimat kérem, hogy a zongoraleckék újra megkezdése céljából szeptember 1-étől ismét keressenek fel. Kemény Zoltánné, Rákóczi-utca 50.

A nyugalmazott posta és távirat alkalmazottak felhívata, hogy f. évi július és augusztus hóra esedékes rendkívüli segélyük felvétele végett a rendőrség által látalmazott nyugtával és fizetési könyvükkel a Piac-utcai postahivatal főpénztáránál f. hó 18-án jelenjenek meg. Továbbá azok, akik ruhaelőleg iránti bejelentésüket ez ideig nem adták be, a főnöki irodában jelentkezzenek. Postafőnökség.

Betörés fényes nappal. Bartha Zoltán főhadnagy feljelentést tett a rendőrségen, hogy 14-én, vasárnap délután 4 és 6 óra között ismeretlen tettesek Arany János-utca 2. szám alatt levő lakását feltörték. Szobájában levő íróasztala fiókját az ott talált szuronnyal kifizitették és abból tárcáját a benne levő 2500 koronával ellopták, majd egy rend tiszti öltözetet a fogasról leemelve, megszöktek. A rendőrség nyomozza a betörőket.

Magyar Köztisztviselők Pogyasztási Szövetkezete értesíti tagjait, hogy folyó évi augusztus 17-én az augusztus havi összes kedvezményes árú kiosztását megkezdi a tagok nevének következő heti rendjében: 17-én K, L, 18-án M, N, O, 19-én P, R, S, 22-én Sz, T, 23-án U, Z, V, 24-én A, B, C, 25-én D, E, F, 26-án G, H, I, J betűkre. A befizetés úgy az egyének, mint a testületek részéről a Vár-utca 1. sz. alatti üzlethelyiségben történik. A befizetésről eltérően az eddigi gyakorlattól, utalvány szelvények adatként kiadott 8-12-ig, még pedig minden igényjogosult személy után armenként egy-egy szelvény. A kapott szelvényeket mindenki saját érdekében gondosan számlálja és őrizze meg a beváltásig, mert utólagos felszámolások figyelembe nem vétetők és az elvesztett szelvények nem pótolhatók. — Az ellátási jegyek 1-9 sz. szelvényekre liszt (0.40 kg. nullas, 1.60 kg. főző, 6 kg. kenyér liszt) 10. sz. szelvényre só, 11. sz. szelvényre cukor és szacharin, a 12. sz. szelvényre zsir adatik ki. A liszt a Pénzügyi-palota pince helyiségében, a só, cukor és szacharin a Vár-utcai üzlet kedvezményes osztályában, a zsir pedig a Simonffy utcai Bikfalvy féle hentes üzletben vehető át. Görög és sárga fajdinnye a Pénzügyi palota pince helyiségében és a Vár-utcai üzletben korlátlan mennyiségben kapható.

A volt Haas Fülöp és Fiai cég Kossuth-utca 7. sz. alatti üzlethelyiség berendezése egészben vagy darabonként eladó. Értekezhetni ugyanott.

Utcai támadás

Színész és kiadó ökölviadala

Az elmúlt éjszakák egyikén a maga nemében humoros ökölviadalt rendezett a Csokonai színtársulat egyik volt tagja, **Kubányi György** még két fiatalabb társával: **Kula György** rendőrségi tisztviselővel és **Pongrácz Elek** joghallgatóval egyetemben.

A stílusos verekedés gyújtópontjában egy művész áll. Ez természetes is. Hiszen a művésznők bájos mosolyaiért mindenre képes a fiatalok lángoló szíve. A kis esetet egyebekben itt adjuk:

Csáthy Kálmán könyvkereskedő, a közismert művészbár, az egyik színházi újság kiadója és a Csokonai színtársulat egyik elsőrendű ismert művésznője között némi nézeteltérések támadtak. Az ügy már sima elintézés nyert volna, ha **Kubányi György**, a színház volt hősszerelme, vagy mint ahogy bemutatkozni szokott: „**Kubányi**, a Csokonai-színház bonvivántja” talpára nem ugrik.

A napokban egyik este ez a heves bonvivánt két barátja társaságában összejárt a Csáthy Kálmánnal az István gözmalom tájékán.

Kubányi egyik félreeső mellékkücsébe hívta Csáthyt, azzal, hogy intézzék el a Csáthy és a művésznő közötti nézeteltérést. Csáthy készségesen rendelkezésére állott a fiatal embernek, s lassan előre mentek, míg hátra maradt **Kula** és **Pongrácz Elek**.

Amint már jól bent jártak a sötét utcában, **Kubányi György** se szó, se beszéd, ökölrel **arcul verte Csáthy Kálmánt**, aki hirtelenében segítségért kiabált. A kiabálásra előkerült egyik rendőrszem, mire **Kula György**, illaberek

nadakerek, elrohant, míg **Pongrácz Elemér** és a hősszerelme a rendőr felírta.

Csáthy Kálmán másnap segédeit elküldte **Kubányi György**hoz, akit nem találtak lakásán, de azok különben is mint hírlík egyoldalú jegyzőkönyvvel intézték el az ügy lovagias oldalát. Csáthy Kálmán egyebekben a hatóságnál megtette a feljelentést támadója, **Kubányi György** ellen.

SZÍNHÁZ.

A „Magyarság” művész estélyei. A fővárosi keresztény sajtó egyik kimagasló hangadója, a „Magyarság”, élén **Milóty István** dr. főszerkesztő, Debrecen város I. kerületének nemzeti képviselőjével a közeli napokban a Tiszántuloni művészestélyeket fog rendezni. A művész estély megrendezésének előkészítésére tegnap reggel **Némethy István**, a „Magyarság” munkatársa Debrecenbe érkezett, hogy itt a város vezető köreivel érintkezésbe lépjen. Némethy október 2-ára a Bika hatalmas dísztermet az estély céljaira kibérelte.

Színházak és mozgószínházak közleményei

Értesítés: Az Apolló vezetését átvettem. A mozgószínház javítási munkálatai annyira előrehaladtak, hogy az előadásokat szombaton **Szt. István** napján augusztus 20-án megkezdjük. Célom a közönség legmagasabb igényeit a magyar és a világszerte legjobb filmjeivel kielégíteni. A filmárak horribilis emelkedése mellett is, anyagi áldozatot nem kímélve azon leszek, hogy az Apolló továbbra is az ország mozgószínházai között első helyen álljon és művészeti szinten maradjon. **L. Chylinski György**, igazgató.

Görög Olga, Debrecen kedvelt bűvös hangu primadonnája szombat és vasárnap az Apollóban **vendégszerepel**. Az 5, 7 és 9 órás előadásokon operáriákat, magyar és műdalokat énekel. E szenzáció számba menő megnyitó előadásokon: „A kit a pénz felvet” című öt felvonásos amerikai kalandor filmtörténet kerül műsorra. Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor.

Az „**Uranus Mozgó**” (Színház udvar: Csapó u. 17.) újból berendezve aug. 20-21-én, szombaton és vasárnap tartja nagy megnyitót

előadásait. **Kürthy J.**, **Kosta V.** és a gyönyörű **Sacy Blondel** főszereplésével „**A rög**” magyar filmregény 5 felvonásban az egész országban először itt kerül bemutatásra. Kísérő műsor: „**Tengeralfi mulató**” kacagtató filmburleszk 2 felv., továbbá **Balogh György** szavalja „**Rákóczy**” melodramát. Előadások 3, 5, 7 és 9 órakor. A helyárak lényegesen olcsóbbak az eddigi mozi áraknál.

Ma a Brixtoni keselyű, amerikai kalandok eimű nagy filmjodonságnak I. része, a „**Repülő fátum**” kerül bemutatásra a Vigszínház mozgóban. A szenzációs amerikai kép csak két napig: szerdán és csütörtökön lesz műsoron. — **Jegyelővét a pénztárnál.**

Plasckes Frigyes, a közkedvelt zongoristát szerződtette a Vigszínház igazgatósága. Ezzel a filmek művészeti kísérete biztosítva van. A népszerű „**Frici**” minden előadáson a fővárosban megjelent legújabb zeneszámokat fogja ismertetni.

Az Uránia mai sláger új műsora. 1. **Bigorno et Comp.** Amerikai komédia. 2. **Zigotto** és a escesenők. Amerikai burleszk. 3. A szívek királynője. Egy gépirókiasszony kárierje. Amerikai történet 5 felvonásban, a főszerepben **Constance Talmadge**, a legbájosabb amerikai művésznővel. Előadások este 7 és 9 órakor. **Jegyelővét d. e. 10-12-ig.** Holnap ugyanez a műsor.

A tőzsde

Zürichi ártótszde aug. 13. (MTI.) Berlin 665, Holland 184 — Newyork 591, London 2567, Páris 4602, Milánó 2580, Brüsszel 45—, Kopenhága 93—, Prága 690—, Budapest 147 1/2, Zágráb 310, Bukarest 720, Varsó 27, Bécs 070, Osztrák lebeléyeg 58.

Budapesti zárlat aug. 16. (MTI.) Magyar hitel 1600 Osztrák hitel 705, Angol-Magyar bank 7.05, Leszámit bank 700, Magyar-Olasz bank 300, Jelt hitelbank 254. Keresk. bank 6650, Pesti hazai első 19600, Borsodmiskolci 30.50

Dollárt és más idegen pénzt, aranyat, ezüstöt legegyszerűbben vessz **Simon György** DEBRECEN, Kossuth-u. II.

Bélyegzőgyár és vésőintézet
PAULÓ I.
Bathányi-utca 22.
Telefon 1363.

Forgács István
műorás
Bádógos-u.

Makulatura öt kilós
tetelekben kapható
lapunk kiadóhivatalában.

Rikancsok
felvetetnek tíz fizetés
sel és jutalékkal
a kiadóhivatalunkban

Debreceni Gazdak
Bankja Részvénytársaság
Kossuth-utca 17. Köleső-
nőket folyósít házakra, —
földekre és értékpapírokra
Betéteket elfogad, a beté-
tek után kamatot ad. Er-
tékpapírokat és idegen
pénzeket vásárol és elad.
Elfogad értékeket megör-
zés céljából és bérbe ad
(saffé deposit) páncélreke-
szeket. Takarékpénztár és
bankügyletek minden ágá-
zatával foglalkozik. Felek-
nek minden pénzügyi mű-
veletnél rendelkezésre áll.

Molykár ellen
szörme és tollruhák megörze-
sét a legnagyobb biztonságban
beraktároz **KOVÁRY** és ALT-
MANN Piac-utca 42.

FÉMONTÓJE!
Bronz, réz, alumínium **Pauló**
stb. öntésé vállalja
Ferenca Debrecen Zapolya-
utca 13. Telef. 430.

Poloskaintást

vállal felelősséggel
helyben és vidéken
RÁTHONYI GÁBOR
hatóságilag engedélyezett feregirtő
Cegléd-utca 18

MINDENNEMÜ
könyvkötői munkát, dobozokat, paspartut
bortárcát és k. szoroszalag felírást készít

VARJAS PAL
könyvkötő-bördisműves Egyháztér 3. sz.
Bank s biztosító intézetek könyveinek
javítását a helyszínen is végzek.
Copia kötések a legjutányosabb árban.

CSURKA „**KEGYELET**” Temetkezési Vállalat
Debrecen, Kossuth-u. 8. Kétszobás épület.

Bármilyen temetéseket vidéken is
legolcsóbb napi árakon a legri-
gyelmesebb kiszolgálás és sze-
mélyes felügyelet mellett végez.
Telefon 381.

Rühkenőcs, Kreolin, Kénvirág, Káliszappan és mindenféle
fertőtlenítő szerek

„Radikal” patkányirtó szerstb.
Telefon 14-80. legolcsóbban szerezhetők be Telefon 14-80
Korzó Drogueria Debrecen, Piac-utca 42. sz.